

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ

2019-06-18 Nr. 4D-2018/1-1756
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2018 m. gruodžio 13 d. gavo X (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl laikymo sąlygų Šiaulių tardymo izoliatoriuje (toliau vadinamas ir – Šiaulių TI), kurios galimai neatitinka higienos normų reikalavimų bei dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikiant atsakymų į jo kreipimusis.

2. Skunde nurodoma:

2.1. „Kreipiausi į Šiaulių administraciją, kad man duotų rūbus, avalynę pagal sezoną, man jų niekas neišduoda ir net neduoda raštiško atsakymo ar rūbai man bus išduoti“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] Prašiau su prašymu, kad išsikviestų direktorius mane, taip ir nesulaukiau, mano prašymų niekas neregistruoja“;

2.3. „Atkreiptinas dėmesys į tai, kad langai nesandarūs, viengubi, stiklai sutrūkinėję, lango rėmai supuvę, kur turėtų būti plastikiniai [...]“;

2.4. „Sienos supelijusios, veisiasi grybelis, visur byra tinkas, tualetas nesandarus, iš tualetu sklinda blogas kvapas ir drėgmė laikosi pastoviai kameroje“;

2.5. „Kameros antisanitarinės būklės, tai yra ... kamera ir ... kamera“.

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunduose nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. sausio 3 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1756/3D-24 kreipėsi į Šiaulių TI prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2019 m. sausio 23 d. Seimo kontrolierius gavo 2019 m. sausio 21 d. Šiaulių TI atsakymą Nr. S14/01-985.

Iš pateiktos informacijos ir papildomų dokumentų nustatyta:

4.1. „X į Šiaulių TI direktorių dėl aprūpinimo rūbais ir avalyne kreipėsi du kartus (2018-10-29 Nr. 71/04-4846 ir 2018-11-19 Nr. 71/04-5109)“

4.2. „Į 2018-11-19 prašymą Nr. 71/04-5109 buvo atsakyta 2018-12-05 Šiaulių TI raštu Nr. 17/01-1702, o dėl 2018-10-29 prašymo buvo apklausta sandėlio darbuotoja, kuri paaiškino, kad

2018-11-14 X atsisakė jam pasiūlytų rūbų“.

4.3. „2018-12-19 suimtajam X buvo išduoti marškinėliai, puskojinės ir džemperis“.

5. Seimo kontrolierius 2019 m. sausio 3 d. raštu Nr. 4D-2018/1-1756/3D-23 kreipėsi į Nacionalinės visuomenės sveikatos centrą prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos (toliau vadinama ir – NVSC) prašydamas atlikti patikrinimą ŠTI patalpose, kuriose buvo laikomas Pareiškėjas. 2019-01-22 Seimo kontrolierius gavo 2019-01-22 NVSC atsakymą Nr. (64.80E)2-2801, kuriame nurodoma:

5.1. „Pagal 2019 m. sausio 4 d. pateiktą ŠTI informaciją, Pareiškėjas ŠTI buvo kalinamas nuo 2018 m. spalio 26 d. iki 2018 m. gruodžio 13 d. šiose kamerose Nr. <...>“;

5.2. „2019 m. sausio 10 d. buvo atlikta operatyvioji valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė (toliau – Operatyvioji kontrolė)“;

5.3. „Operatyvioji kontrolė atlikta ŠTI gyvenamosiose kamerose Nr. <...>. Patikrinimo metu gyvenamosiose kamerose atliko santykinės drėgmės matavimus. Nustatyti parametrai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 16 punkto reikalavimus“;

5.4. „Patikrinimo metu nustatyta, kad gyvenamojoje kameroje Nr.<...> lango stiklai sutrūkinėję, kameroje Nr. <...> – dalis lango stiklo išdaužyta“;

5.5. „Gyvenamojoje kameroje Nr. <...> ant lubų ir sienų vizualiai matomas pelėsis. Gyvenamosiose kamerose Nr. <...> Pareiškėjo rašte nurodytų faktinių aplinkybių nenustatyta“.

5.6. „2019 m. sausio 15 d. patikrinimo akte Nr. (6-124.80)PA-96 ŠTI administracijai duotas nurodymas pašalinti Lietuvos higienos normos HN 134:2015 12 punkto ir 39 punkto reikalavimų pažeidimus iki nustatyto termino – 2019 m. balandžio 12 d.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

6. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau vadinama ir – EŽTK):

3 straipsnis. Niekas negali būti kankinamas, su niekuo neturi būti žiauriai, nežmoniška ir žeminant jo orumą elgiamasi, ar jis baudžiamas.

7. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.“

8. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinama – SVĮ):

44 straipsnis. Suimtųjų materialinis buitinis aprūpinimas

„3. Suimtieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną.“

9. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymo Nr. 1R-139 „Dėl Laisvės atėmimo vietoje laikomų asmenų materialinio buitinio aprūpinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“:

2 punktas – „Suimtuosius (nuteistuosius), neturinčius nuosavų drabužių ir (ar) avalynės pagal sezoną bei higienos reikmenų, jais pagal aprašo 1 priede nustatytą periodiškumą nemokamai aprūpina tardymo izoliatoriaus arba pataisos įstaigos (toliau – laisvės atėmimo vieta) administracija.“

5 punktas – „Drabužiai, avalynė ir higienos reikmenys išduodami nemokiems suimtiesiems (nuteistiesiems), esant jų rašytiniam prašymui.

6 punktas – „Suimtajam (nuteistajam) išduodami tik tie drabužiai ir (ar) avalynė, kurie prašymo pateikimo metu yra tinkami dėvėti pagal sezoną“.

10. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo:

15 straipsnio – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras: 1. vykdo [...] laisvės atėmimo vietų, [...] valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę; [...].“

11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. V-946 patvirtinto Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento:

2 punktas – „Nacionalinis visuomenės sveikatos centras [...] vykdo kontrolę Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 1, 2, 5, 7 ir 8 punktuose nurodytuose objektuose [...]“;

3 punktas – „Kontrolė apima [...] objektų patikrinimus [...]“.

39 punktas – „Grįžtamoji kontrolė vykdoma iš anksto neįspėjus, išskyrus atvejus, kuomet be išankstinio objekto informavimo neįmanoma įvertinti, ar pažeidimai pašalinti. Grįžtamoji kontrolė vykdoma ne vėliau kaip per mėnesį po patikrinimo akte nurodyto pažeidimų pašalinimo termino pabaigos, išskyrus atvejus, kuomet dėl objektyvių priežasčių negalima įvertinti, ar objektas pažeidimus pašalinęs“.

40 punktas – „Grįžtamoji kontrolė vykdoma atliekant patikrinimus, išskyrus atvejus, kai iš kontrolės institucijai raštu pateiktos ar pačios kontrolės institucijos turimos informacijos yra aišku, kad patikrinimo akte nurodyti pažeidimai yra pašalinti“.

65 punktas – „Kontrolės metu nustatčius visuomenės sveikatos saugą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, administracinė atsakomybė taikoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nuostatomis“.

Tyrimo išvados

12. Atsižvelgiant į Skunduose nurodytas aplinkybes, tyrimo metu surinktą informaciją ir teisinį reglamentavimą, tyrimo išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių Skundo dalių atskirai:

12.1 dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) neaprūpinant drabužiais pagal sezoną;

12.2. dėl laikymo sąlygų atitikimo higienos normų reikalavimams.

Dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) neaprūpinant drabužiais pagal sezoną

13. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad Šiaulių TI neišduoda jam rūbų pagal sezoną.

14. Pagal teisinį reguliavimą (šios pažymos 8, 9 punktai), suimtieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną.

15. Pareiškėjas 2018-11-19 pateikė prašymą Šiaulių TI direktoriui, kad jam būtų išduoti drabužiai pagal sezoną.

16. Iš Šiaulių TI pateiktos Materialinio buitinio aprūpinimo kortelės nustatyta, kad pareiškėjui 2018 m. gruodžio 19 d. buvo išduota: marškinėliai, puskojinės ir džemperis, t. y.

darbužiai, kurie nėra skirti šaltajam metų sezonui.

17. Europos Tarybos komitetas prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (CPT) yra pabrėžęs, kad apranga ir patalynė taip glaudžiai susijusios su higiena, kad jų trūkumas ar netinkama būklė gali būti laikomi EŽTK 3 straipsnio pažeidimu.

18. Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad Pareiškėjas nebuvo aprūpintas tinkamais sezoniniais drabužiais, todėl Skundo dalis dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų, galimai neaprūpinant jo drabužiais pagal sezoną, **pagrįsta**.

Dėl laikymo sąlygų atitikimo higienos normų reikalavimams

19. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad Šiaulių TI kameros neatitinka higienos normų reikalavimų.

20. Seimo kontrolieriaus prašymu, NVSC specialistai Šiaulių TI atliko operatyviają visuomenės sveikatos saugos kontrolę dėl Pareiškėjo skunde išdėstytų aplinkybių.

Operatyvioji kontrolė atlikta ŠTI gyvenamosiose kamerose, kuriose buvo laikomas Pareiškėjas (Nr. <...>). Patikrinimo metu gyvenamosiose kamerose atliko santykinės drėgmės matavimus. Nustatyti parametrai atitiko Lietuvos higienos normos HN 134:2015 16 punkto reikalavimus.

Patikrinimo metu nustatyta, kad gyvenamojoje kameroje Nr. <...> lango stiklai sutrūkinėję, kameroje Nr. <...> – dalis lango stiklo išdaužyta. Gyvenamojoje kameroje Nr. <...> ant lubų ir sienų vizualiai matomas pelėsis. Gyvenamosiose kamerose Nr. <...> Pareiškėjo rašte nurodytų faktinių aplinkybių nenustatyta. 2019 sausio 15 d. patikrinimo akte Nr. (6-124.80)PA-96 ŠTI administracijai duotas nurodymas pašalinti Lietuvos higienos normos HN 134:2015 12 punkto ir 39 punkto reikalavimų pažeidimus iki nustatyto termino – 2019 m. balandžio 12 d.

21. Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Pareiškėjo skundo aplinkybės dėl netinkamų laikymo sąlygų buvo patvirtintos, nes higienos normų pažeidimus nustatė Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, todėl Skundo dalis dėl tinkamų gyvenimo sąlygų neužtikrinimo pripažintina pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

22. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų neaprūpinant Pareiškėjo drabužiais pagal sezoną, **pripažinti pagrįsta**.

23. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų neaprūpinant Pareiškėjo drabužiais pagal sezoną, **pripažinti pagrįsta**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

24. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui rekomenduoja:

24.1 imtis priemonių, kad ateityje Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnai užtikrintų suimtųjų/nuteistųjų aprūpinimą drabužiais ir avalyne pagal sezoną;

24.2 užtikrinti, kad suimtieji/nuteistieji nebūtų laikomi kameroje, kurios neatitinka higienos normų reikalavimų.

25. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas